

MAX MÖLLER & ZOON

viool- en strijkstokkenmakers sinds 1889

reparaties-expertises
oudemeester-instrumenten
ook studie-instrumenten
snaren

Willemsparkweg 15 – 1071 gn amsterdam – tel. 020-62 54 25.
di t/m vrij 8.30-17.30, za 9.30-13.00

S. Spijker
Juwelier - Antiquair

KONINGSPLEIN 1
1017 BB AMSTERDAM
TEL 020 - 237226

KUNSTHANDEL

Elisabeth den Bieman de haas.
Nwe Spiegelstraat 44, 1017 DG Amsterdam

In stock: Bergense school en Tijdgenoten
(Colnot, Filarski, Kuyten, van Wijn-
gaerd, Harmen Meurs e.a.)
Moderne grafiek (Appel, Corneille,
Montyn)

Beelden van Nic Jonk
Openingstijden: dinsdag t/m zaterdag
11.00-17.00 uur Telefoon: 020-261012

'DE KNIJF'

**Eten tot na
middernacht**

van Baerlestraat 134 - 1071 BD Amsterdam

① 020 - 71 42 48

**Prestige
ART GALLERY
AMSTERDAM**

Dir. Jonas Knoop

„Ars Longa – Vita Brevis“

Schilderijen en Bronzen

door bekende Meesters van de 17e t/m de 20e eeuw
originaliteit gegarandeerd

Keuze uit meer dan 2000 stuks.

Inlijsten – Restauratie – Taxatie – Inkoop.

Reguliersbreestraat 46, (bij hoek Rembrandtplein) Amsterdam
Tel. (020) 240104

Concertgebouworkest

vrijdag 20 juni 1986 – 20.30 uur

Verdi-avond

RAI-Gebouw – Amsterdam

PROGRAMMA

dirigent: Riccardo Chailly

solisten: Susan Dunn, sopraan

Luís Lima, tenor

*koor: Koor van het Concertgebouworkest
(dir. Arthur Oldham)*

Giuseppe Verdi

1813-1901

Ouverture 'La forza del destino' (1861)

**Voorspel en duet uit de tweede akte van
'Un ballo in maschera' (1859)**

**Triomfmars, koor en balletmuziek uit
de tweede akte van 'Aida' (1871)**

PAUZE

**Introductie, koor en aria uit de vijfde
akte van 'I vespri siciliani' (1855)**

**Koor 'Patria oppressa' uit de vierde
akte van 'Macbeth' (1850)**

**Aria 'Pace, pace mio Dio' uit de vierde
akte van 'La forza del destino' (1861)**

*** Inno delle nazioni (1862)
voor tenor, koor en orkest**

Dit concert wordt opgenomen door
de KRO-tv voor latere uitzending

Begin van de pauze ca. 21.00 uur
einde van het concert ca. 22.10 uur

* Eerste uitvoering door het Concertgebouworkest

Dit concert wordt mede mogelijk gemaakt door de Amsterdamse Effectenbeurs

Toelichting op pag. 30-33

20 juni (RAI-concert)
programma pag. 29

Riccardo Chailly, dirigent

De Italiaanse dirigent Riccardo Chailly studeerde aanvankelijk compositie bij zijn vader Luciano Chailly en bij Bruno Bettinelli aan het Giuseppe Verdi-conservatorium in Milaan. Zijn directie-opleiding ontving hij aan het conservatorium van Perugia bij Piero Guarino en later bij Franco Caracciolo en bij Franco Ferrara. Hij maakte in korte tijd naam als operadirigent in Italië en sinds 1974 ook in het buitenland, waar hij inmiddels optrad aan de Metropolitan Opera, Covent Garden en de Wiener Staatsoper. Ook als orkest-dirigent kreeg hij bekendheid in de Verenigde Staten en Europa. Met ingang van 1982/83 werd hij benoemd tot chef-dirigent van het Radio-Symphonie-Orchester Berlin. In 1988 zal hij zijn werkzaamheden als chef-dirigent van het Concertgebouworkest aanvangen.

Koor van het Concertgebouworkest

Het Koor van het Concertgebouworkest werd opgericht in 1980 en staat onder leiding van de Engelse dirigent Arthur Oldham; pianist en repetitor is Jan Slothouwer. Het voortbestaan van het koor wordt verzekerd door bijdragen van: Belpoort Familienstichting Stichting Donateurs van het Concertgebouworkest Transavia Holland BV Nederlandsche Middenstandsbank nv Banque Paribas Nederland N.V. Hotel Pulitzer Pierson, Heldring en Pierson N.V. VRG-groep Bruns ten Brink & Co. B.V. Hag GF Nederland B.V. Young & Rubicam B.V.

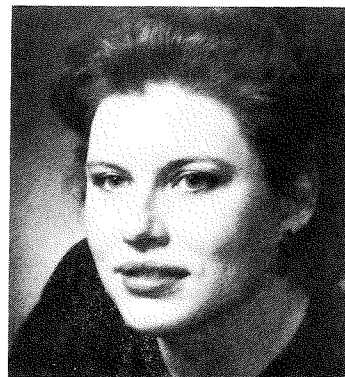
Riccardo Chailly

Nederlandse Credietverzekering Maatschappij N.V.

Susan Dunn, sopraan

Susan Dunn begon haar internationale carrière met het winnen van o.m. de Richard Tucker Award in 1983 en van de eerste prijs bij de Luciano Pavarotti International Vocal Competition. In Europa debuteerde zij bij het Radio-Symphonie-Orchester Berlin in Schönbergs *Gurre-Lieder* en haar operadebuut maakte zij in Bologna als Elena in *I vespri*

Susan Dunn

siciliani, gevolgd door een gast-optreden als Aida aan het Scala-theater, dat grote indruk maakte. De grootste operahuizen in Europa en de Verenigde Staten hebben zich inmiddels voor de naaste toekomst van haar medewerking verzekerd. De Nederlandse Operastichting contracteerde haar voor de rol van Elisabeth in Verdi's *Don Carlos* in 1987/88. Met het Concertgebouworkest treedt zij voor het eerst op.

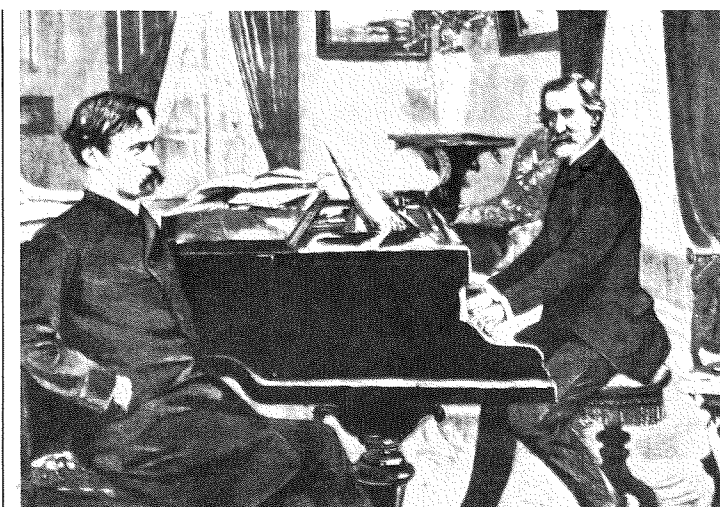
Luís Lima, tenor

Luís Lima werd in Argentinië geboren en opgeleid aan het conservatorium van Buenos Aires. Nadat hij verscheidene belangrijke vocalistenconcursen in Europa

Luís Lima

had gewonnen, maakte hij zijn Europese operadebuut in Lissabon in 1974. In 1977 debuteerde hij aan het Scala-theater in Milaan en sindsdien treedt hij als gast op bij gezelschappen als de Metropolitan Opera, Covent Garden, de Wiener Staatsoper en de Parijse opera, alsmede bij de Salzburger Festspiele. In Nederland was hij, begeleid door het Concertgebouworkest, voor het eerst te horen in mei 1985 bij de slotavond van de renovatie-actie van het Concertgebouw.

Verdi en Arrigo Boito in Sant' Agata te Busseto

Verdi-avond in het RAI-Gebouw

Het is een onmogelijkheid in een paar woorden het leven van deze grootste aller Italiaanse opera-componisten weer te geven. Een leven dat ongeveer de hele 19de eeuw omspannt, dat gevuld is met verdriet en geluk, met vernederingen en eerbewijzen, met opofferingen en successen, maar dat vooral getuigt van een stoere werkkraft, onuitblusbare vitaliteit en onkreukbare eerlijkheid, kan niet in een paar regels verteld worden.

Het is ook ondoenlijk om in een kort overzicht zijn opera's te bespreken (hij schreef er 26!). De werken uit zijn beginperiode waren bijna allemaal gebaseerd op patriottische gegevens en hadden ook als zodanig groot succes. Verdi was een vurig strijder voor de Italiaanse onafhankelijkheid en verschillende koren uit zijn opera's wisten het publiek op te zwepen in de strijd tegen het gehate Oostenrijkse bewind. Verdi's naam werd een begrip als patriot, maar veel meer nog als musicus. Hij werd beroemd, kreeg aanbiedingen uit het buitenland zoals St. Petersburg (*La forza del destino*), Parijs (o.a. *Don Carlos*)

en uiteindelijk Caïro (*Aida*), maar Verdi's hart bleef in Italië. Hij kwam in goede doen en kocht een buitenhuis bij Busseto, genaamd 'Sant'Agata', waar hij altijd is blijven wonen en waar zijn vertrekken nog steeds intact zijn gelaten. Ook in het politieke leven van zijn land, dat eindelijk de onafhankelijkheid had verkregen, ging Verdi een rol spelen, hij werd parlements-lid, later senator, maar hij trok zich al gauw terug. Verdi was geen society-figuur, zijn leven lang bleef hij de gesloten, zwijgzame, ietwat stugge boerenjongen uit zijn jeugd en men noemde hem wel eens 'De beer van Sant'Agata'. Als componist is Verdi altijd zichzelf gebleven, hij bouwde steeds met hetzelfde materiaal; zijn technisch meesterschap ontwikkelde zich in de loop van de jaren, verfijning, expressie en schakering namen toe, maar de muzikale persoonlijkheid veranderde weinig. Kracht, spanning, duidelijkheid en ontroering zijn de bouwstenen van zowel zijn eerste als zijn laatste opera's. De uitdrukkingsmiddelen ondergingen een verbazingwekkende ontwikkeling, maar de karakteristieke

'n schmidt bril... aanzicht van vertrouwen!

s2 schmidt optiek

- voor elke leeftijd
- in elke prijs-klasse

rokin 72 - gelderlandplein - buitenveldert - amsterdam
binnenhof 51 - amstelveen

" Dat uitgaansschoentje met dat bandje en dat lage hakje dat in de etalage staat wil ik even passen, maar dan wat minder open en meer ecru-kleurig en liever geen gespje en als 't zou kunnen van lakleer "

'Als ik even de maat mag weten, zal dat wel lukken.'

P. C. Hooftstraat 45 Amsterdam. Tel.: 643355

Meijer

WINKELN ROND HET CONCERTGEBOUW

MaxMara

italiaanse damesmode

P.C. Hooftstraat 110
Amsterdam 020-717742

VANGELDER
VAN BAERLESTRAAT

Ons assortiment een bezoek waard!

UW ADRES VOOR SERVEZEN, KRISTAL EN BESTEK
VAN BAERLESTRAAT 40, 1071 AZ AMSTERDAM, TEL. 020-620668

HET RESTAURANT

Een goede eerste gang
naar een geslaagd concert

Petit Culinair

Restaurant P.C.
P.C. Hooftstraat 87
Tel. 020-624747

Loch, Tollenaar B.B.

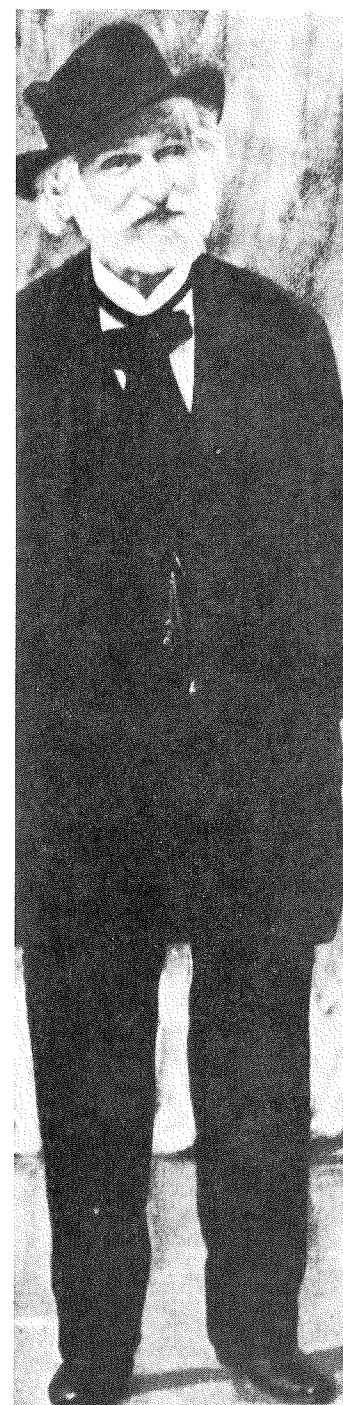

TINGIETERIJ
OPGERICHT 1898
Tinnen Sier- en
Gebruiksvoorwerpen

TELEFOON 270507
na kantoortijd 02902-1497
NIEUWE HOOGSTRAAT 18,
1011 HE Amsterdam-C.

STROMARKT 39, 1012 SW Amsterdam-C., Tel. 275205

Toelichtingen

Giuseppe Verdi

kwaliteiten bleven onveranderd. Bij Verdi's begrafenis op 30 januari 1901 was een massa van naar schatting tweehonderdduizend mensen op de been, een koor van 900 vocalisten zong onder leiding van Toscanini het beroemde koor uit *Nabucco* 'Va pensiero, sull' ali dorate' (ga, gedachte, op gouden vleugels). Ditmaal was de wereld dus niet snel vergeten. Maar dat kon ook niet. Immers: uit het volk geboren, door het volk bemind, mocht zeker voor Verdi gelden: hij leed en beminde voor allen!

Tot slot nog een korte informatie over het programma van het RAI-concert, bijna uitsluitend samengesteld uit bekende en zeer geliefde stukken, die tot het allerbeste behoren, dat Verdi maakte. Om wille van de afwisseling zijn de werken niet in chronologische volgorde geprogrammeerd. De inleiding tot *La forza del destino* is onbetwist de beste ouverture die Verdi componeerde; het is een zogenaamde potpourri-ouverture, ja maar wát voor een! Het liefdesduet uit *Un ballo in maschera* is het pakkendste en meest briljante uit alle Verdi-opera's. Over de delen uit *Aida* hoeft werkelijk niets meer gezegd, waarschijnlijk de meest populaire muziek uit het hele Italiaanse opera-repertoire.

Van de aria's uit de minder bekende opera *I vespri siciliani* is de Bolero van Elena toch een vaak gehoord nummer op concerten, omdat de sopranen er hun goede techniek in kunnen laten horen. *Macbeth* was het eerste werk dat Verdi schreef naar een gegeven van Shakespeare, die hij enorm bewonderde; hieruit wordt het prachtige koor van de Schotse ballingen ten gehore gebracht. De aria uit het laatste bedrijf van *La forza del destino* (waarin we het al in de ouverture gehoorde motief tegenkomen) geeft de sopraan de gelegenheid blijk te geven feilloos een pianissimo ho-

ge bes en een fortissimo hoge bes meester te zijn.

Het laatste werk van het programma wordt niet zo vaak uitgevoerd. Verdi schreef deze cantate voor koor met tenorsolo voor de Wereldtentoonstelling van 1862 in Londen. Het succes was overweldigend en het hele stuk moest worden herhaald! De tekstschrijver was Arrigo Boito, die later de grandioze teksten leverde voor *Otello* en *Falstaff*. In het koorwerk komen slechts drie 'naties' aan bod, nl. Engeland, Frankrijk en Italië. Natuurlijk verschijnen de volksliederen van die drie landen in de muziek en worden tegen het slot op ingenieuze wijze gecombineerd: de solist Italië, het koor Engeland en het orkest Frankrijk.

Als de operaliefhebbers dan aan het slot van dit concert van harte zeggen: er is maar één Verdi, dan stemt daar ten volle mee in

HANS KERKHOFF